

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2026-03-06
Ärendenummer: KULT-2026-
00258

Handläggare
Barbara Ekström
Telefon: 0722-24 11 71
E-post: barbara.ekstrom@kultur.goteborg.se

Detaljplan för bostäder, lokaler, grönytor och service vid Backavägen och Norra Deltavägen inom stadsdelen Backa (Backaplan dp3)

Förslag till beslut

1. Kulturnämnden tillstyrker detaljplan för bostäder, lokaler, grönytor och service vid Backavägen och Norra Deltavägen inom stadsdelen Backa (Backaplan dp3).
2. Kulturnämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till stadsbyggnadsnämnden.
3. Kulturnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Stadsbyggnadsnämnden har begärt granskning gällande ny detaljplan för området mellan Södra Deltavägen och Norra Deltavägen stadsdelen Backa (Backaplan dp3) i Göteborg (diarienummer SBF-2023-00084ⁱ). Granskningen utgår från det tidigare samrådet för detaljplaneförslaget som stadsbyggnadsnämnden genomfört 2023. Kulturnämndens har under samrådet tillstyrkt detaljplaneförslaget (diarienummer 1027/20). Förslaget har sedan dess genomgått förändringar som nu ska granskas.

Förslaget till detaljplan innebär kortfattat att det inom planområdet skapas ny stadsbebyggelse som präglas av kvarterstadens karaktär. Kvarteren består i huvudsak av bostäder med verksamheter i markplan mot huvudgator. Detaljplanen omfattar cirka 2400 lägenheter och minst 4300 m² bruttoarea (BTA) centrumverksamheter, en skola för årskurs F-9 med stor idrottshall samt en förskola med 8-10 avdelningar. Därutöver möjliggörs för förskolor inom fyra av bostadskvarteren. Förslaget överensstämmer med kommunens översiktsplan.

Förvaltningens synpunkter på föreslagen detaljplan tar sin utgångspunkt i planens möjlighet att omhänderta befintliga kulturvärden och skapa förutsättningar för konst och kultur i den växande staden. Ärendet har bedömts enligt kulturplaneringens indelning i fem kulturvärden; kulturmiljö, konst, kreativa verksamheter, kulturella mötesplatser samt identitet. En pilot för Kulturplanⁱⁱ för Backaplan har tagits fram i tidigt skede. Detta har möjliggjort en god kommunikation om kulturvärden med planerande förvaltningar under planprocessens gång.

Följande synpunkter som kulturnämnden påtalat i tidigare samråd har åtgärdats: Omprioritering av yta till fördel för skolgården har gjorts. Dock är ytorna fortsatt låga för önskat antal elever. Aktuella nyckeltal för friytor har tillämpats i detaljplanen. Backaplan som helhet har fått tillgång till enprocents-medel på ramavtalsnivå och framtagande av konstprogram pågår.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Kulturnämnden har i tidigare bedömning av ärendet påtalat brist på resurssättning för kulturvärde konst. Det nya förslaget har tillgodosett denna synpunkt, vilket är positivt. Finansieringen sker genom att exploateringsnämnden avsätter medel för konst i en pott för konstgestaltungsprojekt. Med pott menas att projektspecifika medel eller volymer knutna till mer generella investeringsområden eller för mindre ekonomiskt omfattande projekt får avsättas till en större samlad pott. I projektet finns ingen direkt tillämpning av enprocentsregeln utan i stället nomineras och hanteras medel för konstgestaltning genom en separat process. Arbetet med att ta fram ett konstprogram pågår.

Bedömning ur ekologisk dimension

I förslaget ska det befintliga blågröna stråket längs Kvillebäcken breddas och en stadsdelspark skapas, som sträcker sig genom hela Backaplansområdet norrut. Detaljplaneförslaget föreslår ett upphävande av strandskyddet för att kunna tillskapa en tillgänglig parkmiljö. Här menar detaljplaneförslaget att sociala behov väger tyngre än strandskyddet. Befintliga naturvärden, i form av en variation av trädslag och enstaka grövre träd, som identifierats i norra delen av parken ska i största möjliga mån bevaras vilket förvaltningen ser som positivt. Tillkommande parkytor, s.k. bostadsnära parker, binds samman med stadsdelsparken med gröna stråk som integreras i gatustrukturen och utgör en del i ett större sammanhängande promenad- och motionsstråk. Förslaget innebär att en ekologisk kantzon längs åstranden skapas, bebyggd mark fylls åter med grönska och bidrar till den ekologiska mångfalden. Det är tydligt för förvaltningen att stor ambition lagts ned i planeringen på att skapa sociala rum i området med miljöer och utrymme för både lek, spontana kreativa initiativ samt motion och rekreation, som skapar möjlighet till en värdefull vardagskontakt mellan människor och natur.

För en del nya fastigheter finns en ambition att anlägga så kallade förträdgårdar. Detta är en del av stadens traditionella stadsplanering och ett uppskattat inslag i stadsmiljön. Förslaget har ambitionen att, så långt det är möjligt, bevara befintliga träd, vilket bidrar till platsens kulturvärde och identitet. Förvaltningen ser positivt på den möjlighet att tillskapa gröna tak och eventuellt även takträdgårdar som förslaget beskriver eftersom det utökar områdets gröna värden.

Förvaltningen uppmärksammar att detaljplanen inte kan reglera eller på annat sätt säkerställa återbruk av byggmaterial, vilket tidigare påtalats som en tillgång för reduktion av områdets klimatavtryck. På Backaplan finns cirkuläreconomiska resurser som dessutom skulle kunna bidra till gestaltning och identitetsskapande, i första hand en stor mängd handslaget tegel i befintlig bebyggelse som skulle kunna återvinnas i ny byggnation. Återbruk skulle gynna stadens klimat- och miljömål såväl som sociala kvaliteter och kunskapsbyggnad om stadens historia.

Bedömning ur social dimension

Idrottshallens placering har ändrats sedan samrådet. Den har i förslaget en central placering och utgör en viktig nod för områdets sociala samspel med liv och rörelse som bidrar till upplevelsen av trygga och säkra stadsrum. Planeringen för sociala rum i den offentliga och miljön, stråk och parker ger utrymme för de aktiviteter som nämns i områdets kulturplan; både för de yngre grupperna samt generationsöverskridande aktiviteter. Backaplans strategiska placering mellan olika socioekonomiska områden gör

dock att förvaltningen vill lyfta vikten av att fortsatt främja områdets möjligheter att bryta mönster av segregation över staden. De planerade knutpunkterna med stora flöden skapar förutsättningar för detta om Backaplanens omgivande öppna och tillåtande miljö kan bibehållas i utbyggnaden. Att fritt kunna röra sig mellan viktiga målpunkter som exempelvis idrottshall och planerad besöksanläggning med kulturverksamhet i angränsande plan är viktigt, liksom de sociala mötesplatser av informell karaktär som skapas i det offentliga rummet, där spontana aktiviteter kan uppstå.

Tillgängligheten i området främjas av att lokalgatorna enligt förslaget utformas som lågfartsområden där trafikslag blandas och förvaltningen ser att fotgängare och vistelse har prioriterats, vilket främjar social interaktion. Lokalgatorna utformas så att ytorna närmast fasaderna ska vara fria från bil- och cykeltrafik.

Bedömning av barnets bästa

I det tidigare planförslaget kunde konstateras att skol- och förskolegårdarna var för små för att ge tillräcklig friyta, vilket förvaltningen särskilt uppmärksammat. I det aktuella planförslaget har detta ändrats. Yta har omfördelats från park till skolgård så att barnens friyta ökar, vilket skapar bättre förutsättningar för utevistelse och lek, även om ytan fortfarande är knapp i förhållande till önskat antal elever. Aktuella nyckeltal för friytor har tillämpats i detaljplanen. Effekterna av allt för små friytor tas upp som en möjlig konsekvens i planbeskrivningen. Förvaltningen vill uppmärksamma behovet av tillräcklig friyta, då dessa utgör delar av barnens spontana kulturella mötesplats i närmiljön och en förutsättning för socialt samspel och interaktion.

Bilagor som ingår i beslutsunderlaget

1. Program för Backaplan inom stadsdelarna Backa, Kvillebäcken, Tuve, Lundby, Tingstadsvassen och Lundbyvassen
2. Detaljplan för bostäder, lokaler, grönytor och service vid Backavägen och Norra Deltavägen (dp3) Utökat förfarande

Expedieras till

Stadsbyggnadsnämnden

Ärendet

Stadsbyggnadsnämnden har begärt granskning gällande ny detaljplan för området mellan Södra Deltavägen och Norra Deltavägen inom stadsdelen Backa (Backaplan dp3) i Göteborg.

Tiden för granskningen är 25 februari 2026 till 24 mars 2026. Kulturnämndens har tidigare tillstyrkt detaljplaneförslaget (diarienummer 1027/20). Förslaget har sedan tidigare behandling i kulturnämnden genomgått en del förändringar som nu ska granskas. Förvaltningen har begärt och erhållit förlängd tid för granskning för kulturnämndens sammanträde 20 april 2026.

Beskrivning av ärendet

Förslaget gäller en ny detaljplan för bostäder, lokaler, grönytor och service. Syftet med granskningen är att visa det bearbetade planförslag som kommunen har för avsikt att anta och samtidigt ge berörda intressenter en slutlig möjlighet att lämna synpunkter.

Planområdet ligger på Hisingen, cirka 2 km norr om Göteborgs centralstation. Aktuell detaljplan utgör en del av en större omvandling av området kring Backaplan. Detaljplanen bygger på Planprogram för Backaplan som beslutades av byggnadsnämnden våren 2019 och omfattar den fjärde etappen i utvecklingen av Backaplansområdet. Planområdet omfattar cirka 16 hektar. Marken ägs dels av Göteborgs Stad, dels till stor del av de privata fastighetsägarna Norra Backaplans Bostads AB samt Balder Projektutveckling AB.

Detaljplanen syftar till att utveckla en del av det nya Backaplan. Detaljplanen ger möjlighet till att uppföra bostäder, lokaler för centrumändamål samt social service. Detaljplanen syftar till att ge förutsättningar för en hållbar och attraktiv stadsdel med omsorgsfullt och stadsmässigt utformad bebyggelse med god tillgång till parker och grönytor. Attraktiva och tillgängliga stråk och kopplingar för gång- och cykeltrafik både inom området och till angränsade områden ska säkerställas. Dessutom ska möjligheter skapas för en utbyggd kollektivtrafik med en ny busshållplats vid Deltavägen.

Detaljplanen innebär att det kan skapas ny stadsbebyggelse som präglas av kvartersstadens karaktär med kringbyggda gårdar med möjlighet till gröna miljöer. Kvarteren består i huvudsak av bostadsbebyggelse med verksamheter i form av handel, kontor och andra centrumverksamheter i markplan mot huvudgator. Detaljplanen omfattar cirka 2400 lägenheter och minst 4300 m² bruttoarea (BTA) centrumverksamheter. För att tillgodose områdets behov av utbildningsplatser planeras en F-9 skola med stor idrottshall samt en förskola med 8-10 avdelningar. Därutöver möjliggörs för förskolor inom fyra kvarter.

Efter att samråd genomförts för detaljplanen har vissa väsentliga planeringsförutsättningar ändrats, i huvudsak kommunal inriktning om anordnande av social service och nyckeltal för friytor samt ett ställningstagande om att inte reglera lägenhetsstorlekar.

Förvaltningens bedömning

De rekommendationer som kulturplanen för Backaplan beskriver har lämnat avtryck i detaljplaneförslaget, vilket förvaltningen ser som positivt. Detaljplaneförslaget skapar en helt ny stadsbild med en tydlig identitet i offentliga rum, sociala och kulturella

mötesplatser utomhus och genom en välplanerad grönstruktur. Omsorgsfullt planerad gestaltning och resurssatsning för konst skapar förutsättningar för att uppnå mål som formulerats inom ramverket för en god gestaltad livsmiljö.

Identitet

I planförslaget finns ett planerat promenadstråk som knyter samman de olika stadsrummen med Kvillebäcksparken och gör det spännande och intressant att röra sig i miljön. Promenadstråket utgör även prioriterad skolväg med upphöjda passager vid korsande gator, vilket kulturförvaltningen ser som viktigt eftersom det också främjar barnens möjligheter att röra sig mellan skola, idrottshall och besöksanläggningen med kulturverksamhet i angränsande plan. De bostadsnära parkerna är tillgängliga för alla och bedöms fylla en viktig lokal funktion som storkvarterens mötesplatser.

Förvaltningen bedömer att de planerade offentliga platserna i planen inbjuder till vistelse eller deltagande i aktiviteter, vilket ökar platsens attraktionskraft. I detaljplaneförslagets parker skapas platser av olika storlek och karaktär som ger utrymme för vila och lek. Förvaltningen ser särskilt positivt på den planerade scenen som kan främja invånarnas tillgång till kultur. Förvaltningen ser också positivt på förslagets mer oprogrammerade ytor, vilket främjar kreativ lek och egen skapande. Gestaltningsprogrammen för parkmiljöerna har hämtat inspiration från kulturplan Backaplan, vilket förvaltningen ser som en positiv utveckling för områdets framtida attraktionskraft och identitet.

Kulturmiljö

Förvaltningen ser positivt på att detaljplanen beskriver hur Kvilleån, som historisk markör och tidigare riksgrens, ska omgestaltas till en breddad grön park med friare inslag av naturmiljöer.

Backaplan är en av 12 platser i Göteborg som identifierats som tidigare romsk boplatstⁱⁱⁱ. Förvaltningen menar att någon av områdets planer bör omhänderta minnet av det Romska kulturarvet genom en markör och erinran om de tidigare bosättningarna. Det finns idag inte någon utpekad geografisk placering i föreslagen detaljplan eller i planeringen för Backaplan som helhet.

Den befintliga byggda miljön inrymmer en större fastighet för volymhandel samt en bussdepå i områdets nordvästra del, som vid planens genomförande kommer att rivas. Inga kända fornlämningar finns i området och befintlig bebyggelse bedöms sakna kulturhistoriska värden.

Förvaltningen har medverkat i framtagandet av gestaltningsprinciperna för området och ser positivt på dessa. Entréer ska vändas mot gata och bottenvåningarna ges en utformning med högre detaljeringsgrad för att stärka stadsrummens karaktär. Kulturförvaltningen anser att de jubileumslyktstolpar, framtagna till stadens 300-årsjubileum, som finns inom planområdet bör omhändertas. De är viktiga som tidsmarkörer och även som sammankopplande formelement för gatumiljön runt om i staden.

Kreativa verksamheter

På Backaplan som helhet finns flera kluster av kreativa verksamheter, mindre verkstäder, produktionsplattformar och kulturella mötesplatser. Det aktuella detaljplaneområdet inrymmer dock inga sådana verksamheter i dag. Kulturförvaltningen vill uppmärksamma behovet av nya lokaler för kreativa verksamheter för att området på sikt ska präglas av en

stadskaraktär med god kvalitet. Detta kan inte säkerställas genom detaljplanprocessen, då plan- och bygglagen inte medger reglering av vilka verksamhetsutövare som får hyra lokaler. Kulturförvaltningen uppmuntrar en dialog mellan förvaltningar och fastighetsägare i området för att ge kreativa verksamheter plats och utrymme i området. Frågan bör följas upp i planens genomförandeskede. Planen erbjuder flera lägen mot de bostadsnära parkerna som kan vara attraktiva för mindre verksamheter, såsom kulturverksamheter. Förvaltningen gör bedömningen att investeringen i området i förlängningen skapar en gynnsam utveckling för staden som helhet och en ökad attraktionskraft, vilket kan stimulera etableringsintresse hos kulturella och kreativa näringar på sikt.

Konst

Exploateringsnämnden har avsatt medel för konstgestaltning till Backaplan i enlighet med styrande dokument *Göteborg Stads enprocentregel för konstgestaltning i samband med bygginvesteringar*^{iv}. En särskild pott för ändamålet möjliggör ett helhetsgrepp för konstgestaltningen. Medel för finansiering enligt enprocentregeln sker sedan i en separat process som innebär att arbetet med den offentliga konsten vid allmän plats på Backaplan processleds av kulturförvaltningen i nära samverkan med exploateringsförvaltningen, där exploateringsförvaltningen har avsatt 18 miljoner kronor i investeringsmedel till konstgestaltningar för allmän plats på Backaplan som helhet. Under 2025-2026 tas ett *Konstprogram* för hela Backaplan fram. Hur mycket av de medel avsatta för konstgestaltning som kommer den aktuella detaljplanen till del blir tydligt först när konstprogrammet och gestaltungsförslag färdigställts. Målsättningen är dock att platsens konstnärliga värde och identitet ska lyftas genom programmet. Konstprogrammet kommer att föreslå viktiga värden, konstnärliga angreppssätt eller tematisk inriktning för konsten till Backaplan inför utformandet av kommande upphandlingar av konstgestaltningar, samt föreslå platser eller områden inom Backaplan som är intressanta för konstgestaltning. Konstprogrammet förhåller sig även till tidigare förstudie för konstgestaltning i området som gjorts i ett samarbete mellan Statens konstråd, lokala konstnärer och Göteborgs stad. Det aktuella konstprogrammet är i första hand kopplat till för exploateringsförvaltningens fortsatta arbete med konstgestaltning på allmän plats i Backaplan, men även andra byggande aktörer i området ska kunna använda sig av materialet i sina processer. Konstgestaltningarna på Backaplan följer områdets utveckling och planeras vara färdigställda 2037.

Kulturella mötesplatser

När Backaplan som helhet omgestaltas ser förvaltningen ett behov att koppla samman med den planerade besöksanläggningen med kulturverksamheter som finns i området som helhet.

I dag finns en öppen dansbana vid Kvilleplatsen. I förslaget till detaljplan kommer dansbanan att beredas en ny plats, vilket förvaltningen ser positivt på. Ny placering kommer att redovisas i kommande systemhandling för Kvillebäcksparken.

I övrigt finns inga kulturella mötesplatser inom detaljplaneområdet. Detaljplanen reglerar dock krav på viss andel ”centrumverksamhet” i bottenvåningar mot huvudgator, såsom handel, restauranger, kontor och kulturverksamheter. Mot lokalgatorna är det också tillåtet med verksamheter i bottenvåningarna men inget krav. För nya kulturverksamheter och kulturella mötesplatser kommer den högre hyresnivån i nybyggda fastigheter sannolikt vara ett hinder.

Förvaltningen gör bedömningen att investeringen i området i förlängningen skapar en gynnsam ekonomisk utveckling för staden som helhet men att det kan komma att råda brist på tillgång till tillgängliga, icke-kommersiella mötesplatser inomhus där människor tillsammans kan mötas för att utöva eller ta del av kultur.

Mot bakgrund av ovanstående är det förvaltningens förslag att kulturnämnden tillstyrker detaljplan för bostäder, lokaler, grönytor och service vid Backavägen och Norra Deltavägen, inom stadsdelen Backa.

Anna Rosengren

Sofia Lubian

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Kultur- och samhällsutveckling

ⁱ Planförslaget med underlag:

<https://goteborg.se/wps/portal/start/goteborg-vaxer/sa-planeras-staden/plan-och-byggprojekt?uri=gbglnk%3A%2Fpage.bb7386fd-1152-47cb-9da4-d06bd7780a77&projektid=SBF-2023-00084>

ⁱⁱ Kulturplan Backaplan:

https://goteborg.se/wps/wcm/connect/45927587-ada2-49e1-bed2-61243117d17a/Kulturplan+Backaplan_webb.pdf?MOD=AJPERES

ⁱⁱⁱ Göteborgs Stads arbete för romsk inkludering:

<https://goteborg.se/wps/portal/start/kommun-och-politik/sa-arbetar-goteborgs-stad-med/manskliga-rattigheter/nationella-minoriteter/romsk-inkludering>

^{iv} Göteborg konst, enprocentregeln

<https://goteborgkonst.se/konsten/enprocentregeln/>